

Іваниця Андрій Володимирович,
кандидат юридичних наук,
начальник відділу
кадрового забезпечення
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

**ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАТЬ
ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ВБИВСТВ ЧЕРЕЗ НЕОБЕРЕЖНІСТЬ**

Розслідування вбивств через необережність може бути пов'язане з деякими складнощами як в кваліфікації, так і в самому процесі розслідування. Тому у випадках, коли слідчий виявляє заплутані обставини, можуть призначатися різноманітні експертизи. Підставами для їхнього проведення є версії слідчого щодо характеру та обставин, які пов'язані з учиненням певного злочину.

Вивченням матеріалів кримінальних справ, порушених за ст. 119 КК України, з'ясовано, що під час досудового розслідування вбивств через необережність обов'язково призначалася судово-медична експертиза трупа – у 100 % випадків. З числа інших експертиз, що проводяться по досліджуваним злочинам, найбільш характерними є криміналістична експертиза (у 10 % випадків); судово-психіатрична експертиза підозрюваного (у 10 %); різні матеріалознавчі експертизи (у 10 %); судово-хімічна (у 5 %); судово-грунтознавча (близько 1 %). В 22 % випадках при розслідуванні вбивств через необережність призначалися комплексні експертизи.

При виникненні питання про можливе перебування підозрюваного в стані сильного душевного хвилювання під час заподіяння смерті потерпілому при кримінальному провадженні вбивств через необережність може призначатися, як зазначає С.В. Страхова, судово-психологічна експертиза емоційного стану підозрюваного [4, с. 361].

Вивченням матеріалів кримінальних справ встановлено, що 63% вбивств даної категорії вчинені в стані алкогольного сп'яніння. Тому можна погодитися із А.С. Дмитрієвим, який зазначає, що емоційне збудження виникає на тлі алкогольного сп'яніння і найчастіше є проявом розгальмованості афективних реакцій. В зв'язку з цим експерти-психологи повинні мати в своєму розпорядженні висновок судово-наркологічної експертизи про наявність або відсутність у підозрюваного в момент вчинення правопорушення алкогольного сп'яніння, а також його ступінь [2, с. 408].

Є.В. Банцер наголошує, що допомогу в розкритті злочину і встановленні вбивці може надати судово-біологічна експертиза, за

допомогою якої встановлюється групова належність крові, що виявлена на одязі або взутті підозрюваного і потерпілого, статева належність при дослідженні слини на недопалках, виявлених та вилучених з місця події [1, с. 64].

Досить часто при необережних вбивствах, як зазначає С.А. Тимофеєнко, як правило, з метою їх відмежування від умисних тяжких тілесних ушкоджень, що завдали смерть потерпілому, проводиться комплексна експертиза [5, с. 454]. На це вказує і вивчення матеріалів кримінальних проваджень.

Так, гр. А. перебуваючи поблизу кафе «Візит» на вул. Мічуріна в м. Сарни, під час суперечки на ґрунті неприязних відносин, що виникли із гр. В., не передбачаючи можливості настання суспільно-небезпечних наслідків своїх дій, хоча повинен був і міг їх передбачити, кулаком лівої руки наніс останньому два удари в праву частину обличчя, в результаті чого потерпілий отримав тяжкі тілесні ушкодження, небезпечні для життя в момент заподіяння і які знаходяться в прямому причинному зв'язку з фактом смерті потерпілого, що настала о 1 год. 30 хв., вчинивши вбивство через необережність [3].

Комплексність експертизи обумовлюється декількома факторами. В першу чергу, характером обставин, які належать з'ясувати на підставі зібраних інформативних даних; по-друге, сукупністю слідів, що утворилися під час злочину; по-третє, неможливістю за допомогою знань в одній галузі з'ясувати його механізм, характер взаємодії об'єктів, їх природу, індивідуальні якості, роль кожного в цьому процесі; по-четверте, об'єктивною наявністю апробованих методик дослідження даних об'єктів із залученням спеціального знання спеціалістів – представників різних наук і методик дослідження для розв'язання запропонованих завдань розслідування.

Підсумовуючи, слід зазначити, що висновок експерта має значення не лише для успішного та швидкого розкриття необережного убивства, але й для вірної кваліфікації злочину з відмежування його від умисного вбивства чи умисного тяжкого тілесного ушкодження, що спричинило смерть потерпілого, нещасного випадку або самогубства. Щодо видів експертиз, які проводяться у справах про необережні вбивства, то їх можна розділити на основну, яка проводиться незалежно від способу вбивства (судово-медична експертиза трупа) та похідні, які призначаються та проводяться залежно від способу та умов вбивства, а саме: судово-хімічна; судово-грунтознавча; судово-психіатрична експертиза підозрюваного, матеріалознавчі експертизи; судово-наркологічна; судова інженерно-транспортна; судово-біологічна; судова експертиза з техніки безпеки праці; криміналістична експертиза (трасологічна, балістична, дактилоскопічна, почеркознавча та ін.) судово-біологічна та ін. експертизи.

Список використаних джерел:

1. Банцер Е.В. Теория и практика расследования дел о насильственной

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

смерти на залізничному транспорті: Учебное пособие. – Минск: Академия МВД Респ. Беларусь, 2004. – 75 с.

2. Дмитриев А.С. Судебная психиатрия: Учебник / А.С. Дмитриев, Т.В. Клименко. - М.: Юристъ, 1998. - 408 с.

3. Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/25702247>

4. Страхова С.В. Криміналістичні аспекти доказування у кримінальних справах про вбивства, вчинені з особливою жорстокістю // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Юридические науки». - Том 22 (61). - 2009. - № 1. - С. 357-366.

5. Тимофеєнко С.А. Ознаки комплексної судової експертизи в кримінальному процесі / С.А. Тимофеєнко // Право та управління. – 2011. - № 1. – С. 452-456.

Кірін Роман Станіславович,
доктор юридичних наук, доцент,
провідний фахівець
Дніпропетровського НДЕКЦ
МВС України

ІР – ЕКСПЕРТИЗА: ОКРЕМІ ПИТАННЯ НАУКОВО–МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Відповідно до положень ст. 10 Закону України «Про судову експертизу» [1] судовими експертами можуть бути особи, які мають необхідні знання для надання висновку з досліджуваних питань. Судовими експертами державних спеціалізованих установ (далі – ДСУ) можуть бути фахівці, які:

- 1) мають відповідну вищу освіту, освітньо-кваліфікаційний рівень не нижче спеціаліста;
- 2) пройшли відповідну підготовку;
- 3) отримали кваліфікацію судового експерта з певної спеціальності.

До ДСУ, в тому числі, належать науково-дослідні установи судових експертиз Міністерства юстиції України (далі – МЮ) та експертні служби Міністерства внутрішніх справ України (далі – МВС), причому кожне з міністерств окремим підзаконним актом встановлює Перелік видів судових експертиз та експертних спеціальностей, за якими присвоюється кваліфікація судового експерта [2, додаток 6, 3, додаток 2].

Однією з найбільш полівидових у цих переліках є експертиза у сфері інтелектуальної власності (індекс експертної спеціальності – 13)